

החוג למקרא

ראש החוג: ד"ר שירלי נתן-יולזרי

ברוכים הבאים לחוג למקרא

המקרא על ריבוי הפנים שבו הוא מרכיב מרכזי במכנה המשותף התרבותי לכל עם ישראל לדורותיו. שם נמצא את אושיות תרבותנו, שורשי עמנו, ואת מהות הזיקה והקשר בין עם ישראל לארץ ישראל. שם דרים בכפיפה אחת מגוון אמונות ודעות של סופרים נביאים ומשוררים עבריים קדומים, אשר יצירותיהם הנפלאות אוחדו ליצירה הרמונית ספרותית משובחת, אף כי הם משקפים לעיתים עימותים אידיאולוגיים ויש ביניהם מתחים פנימיים. המקרא, אם כן, הינו יצירה אמנותית מרובדת עמוקה ורבת פנים. כמורים למקרא, החפצים ביקרו של הספר ובתכניו, עלינו לדאוג לכך שיהיה נגיש לכל תלמיד ותלמידה. עלינו לפתוח תיבה זו ולחשוף את האוצר הטמון בה.

רק מורים שעברו הכשרה אקדמאית ראויה, ורכשו כלים דידקטיים ופדגוגיים יוכלו להיות מורים משובחים למקרא. רק מורים שרואים בהוראת המקרא שליחות תרבותית, ערכית ולאומית, יכולים ליצור גשר בין עולם הילדים והנוער לבין ספר הספרים. אנו שרויים בעידן בו מרבית התלמידים אינם נמשכים לפתוח את הספר המיוחד הזה, והוא נתפס בעיניהם כמיושן ולא רלוונטי, ואפילו מרתיע. על כן רק מורים בעלי זיקה רגשית אל המקרא, בעלי כישורים אקדמאיים, ובעלי יכולת להתאים את ההוראה לתלמידי ישראל יכולים להביא תרומה משמעותית לדורות הבאים הצומחים בישראל, ולחזק אצלם את אהבת התנ"ך ואת ידיעתו.

האקדמית גורדון

מגדלור לחינוך ולהשכלה

Facebook:

החוג למקרא

האקדמית גורדון

סרקו את הקוד כדי

להגיע לאתר החוג

למקרא ולסרטון החוג

או [הקליקו](#)

תוכן עניינים

- 1..... ברוכים הבאים לחוג למקרא
- 4..... מתווה תכנית הלימודים במקרא
- 5..... מתווה הלימודים בלימודי הדיסציפלינה – לסטודנטים שאינם אקדמאים
- 6..... מתווה הלימודים בלימודי הדיסציפלינה – לאקדמאים, מורים, מ.טיץ
- 7..... תקצירי קורסים מקרא תש"ף
- 7..... א. מבואות ומיומנויות יסוד בלימודי מקרא (קורסי ליבה)
- 7..... שם הקורס : המקרא ועולמו (מבוא למקרא)
- 7..... שם הקורס : עושים סדר במקרא (929) (בקיאות במקרא וציר הזמן)
- 8..... שם הקורס : טעמים לשון ופרשנות (ספר יונה) (טעמים וקריאה רהוטה)
- 9..... ב. תרגילים וסמינריונים (קורסי ליבה)
- 9..... שם הקורס : הסיפורים הביוגרפיים של הנביאים הקלאסיים (תרגיל טקסט א)
- 9..... שם הקורס : שיר השירים (תרגיל טקסט א)
- 10..... שם הקורס : מגילת רות (תרגיל טקסט ב)
- 10..... שם הקורס : עיונים בספר במדבר (תרגיל טקסט ב)
- 11..... שם הקורס : היסטוריה ואידאולוגיה בספר מלכים (פרו-סמינריון)
- 11..... שם הקורס : עיצוב ההיסטוריה בספר דברי הימים (פרו-סמינריון)
- 12..... שם הקורס : נביאים בעידן של תמורה – ימי שיבת ציון (סמינריון)
- 12..... שם הקורס : נשים במקרא (סמינריון)
- 13..... שם הקורס : הדרכה אישית בכתיבת סמינריון (סמינריון, אקדמאים)
- 13..... שם הקורס : הדרכה ביבליוגרפית במקרא
- 14..... ג. ז'אנרים ספרותיים במקרא (קורסי ליבה)
- 14..... שם הקורס : סיפורי אחים ואחיות בספר בראשית (סיפור מקראי)
- 14..... שם הקורס : סיפור הכיבוש בספר יהושע א-יב (היסטוריוגרפיה)
- 15..... שם הקורס : ספרות המזמורים המקראית: ספר תהילים (שירה)
- 15..... שם הקורס : מבוא לנבואה (נבואה)
- 16..... שם הקורס : Biblical Poetry in Exegesis (שירה + פרשנות)
- 17..... שם הקורס : ספרות החכמה הדידקטית: ספר משלי (חכמה)
- 17..... שם הקורס : פרשיות בחקר החוק המקראי (חוק)
- 18..... ד. קורסי העשרה
- 18..... שם הקורס : מיעקב לישראל (929 תנ"ך ביחד)* (המקרא בחינוך בחברה ובתרבות)
- 18..... שם הקורס : מקום ומרחב במקרא (מונוגרפיה)
- 19..... שם הקורס : מנהיגות בספר שופטים (מחזור סיפורים)

19.....	ספרות פותחת שתיקות מקראיות (המקרא בחינוך בחברה ובתרבות)	שם הקורס :
20....	חינוך לערכים בהוראת המקרא (המקרא בחינוך בחברה ובתרבות, יסודי)	שם הקורס :
20.....	בין אדם לחברו (המקרא בחינוך בחברה ובתרבות, על יסודי)	שם הקורס :
21.....	קריאה רב-משמעית בסיפורי האבות (פרשנות ג)	שם הקורס :
21.....	פרשנות רש"י למקרא (פרשנות מסורתית)	שם הקורס :
22.....	פרשנות חז"ל למקרא (פרשנות מסורתית)	שם הקורס :
22.....	חורבן גלות וגאולה (אקדמאים)	שם הקורס :
23.....	סיפורי הראשית (מחזור סיפורים)	שם הקורס :

ה. סדנות הוראה והתנסות מעשית..... 24

24.....	סדנה בהוראת מקרא (על יסודי)	שם הקורס :
24.....	סדנה בהוראת מקרא (יסודי)	שם הקורס :
25.....	התנסות בהוראה שנה א (יסודי ועל יסודי)	שם הקורס :
25.....	התנסות בהוראת המקרא בבית הספר העל יסודי	שם הקורס :
26.....	התנסות בהוראת המקרא בבית הספר היסודי	שם הקורס :

רשימת קורסים משנים עברו..... 27

א. מבואות ומיומנויות יסוד בלימודי מקרא (קורסי ליבה)..... 27

ב. תרגילים וסמינריונים (קורסי ליבה)..... 27

ג. ז'אנרים ספרותיים במקרא (קורסי ליבה)..... 28

ד. קורסי העשרה..... 28

מתווה תכנית הלימודים במקרא

סטודנטים בחוג למקרא לומדים 26 ש"ש מקרא, על פי החלוקה הבאה (החל משנת תש"פ):

- סטודנטים שאינם אקדמאים: בשנה א' נלמדים 10 ש"ש מקרא, בשנה ב' 9 ש"ש מקרא ובשנים ג'-ד' 7 ש"ש מקרא.
- סטודנטים אקדמאים (הסבה, M.Teach, מורים) יכולים ללמוד 26 ש"ש מקרא בשנה אחת או בשנתיים.

כלל הקורסים מתחלקים לקורסי ליבה וקורסי העשרה. חלק מקורסי הליבה מתמקדים במיומנויות בתחום הדעת וחלק אחר מתמקד בסוגים ספרותיים בתנ"ך. שאר הקורסים הם בבחינת 'העשרה' ומשתייכים לקטגוריות: פרשנות; המקרא בחינוך בחברה ובתרבות (אלו קורסים העוסקים בערכים שונים בחברה); מחזור סיפורים; מונוגרפיה, המקרא באור ספרות המזרח הקדמון והארכיאולוגיה. סטודנטים ילמדו קורסים מקטגוריות שונות. נוסף על אלו, לומדים הסטודנטים סדנה בהוראת מקרא ומתנסים בהוראת מקרא. כמו כן ילמדו הסטודנטים קורס טכנולוגי-פדגוגי הקרוי "טכנולוגיה לצורכי הוראה ולמידה במקרא ובתרבות ישראל". כלל הסטודנטים משתתפים מידי שנה ביום העיון השנתי ויום הסיור הלימודי.

מתווה הלימודים בלימודי הדיסציפלינה – לסטודנטים שאינם אקדמאים

הקבץ	קטגוריות	שיש	ני"ז
מיומנויות ומבאות	קורסי ליבה:	המקרא ועולמו: מבוא למקרא	2
		בקיאות וציר הזמן: עושים סדר במקרא	1
		טעמים וקריאה רהוטה: טעמים לשון ופרשנות	1
		הדרכה ביבליוגרפית במקרא	2
		תרגיל טקסט א	1
		תרגיל טקסט ב	1
		פרו-סמינריון	2
		סמינריון	2
סוגות ספרותיות	קורסי ליבה:	ספרות החכמה	1
		סיפור מקראי	1
		שירה מקראית**	1
		היסטוריוגרפיה	1
		ספרות החוק	1
		נבואה: מבוא לנבואה	1
		פרשנות מסורתית (=פרשנות ב)	1
קורסי העשרה	קורסי העשרה	פרשנות ג**	1
		המקרא בחינוך בחברה ובתרבות (=ערכים)	6
		מונוגרפיה	
		מחזור סיפורים	
	המקרא באור ספרות המזרח הקדמון והארכיאולוגיה		

* לסטודנטים שאינם אקדמאים קורס זה אינו נכלל במניין 26 שיש מקרא.

** ניתן ללמוד במקום הקורסים 'שירה מקראית' ו'פרשנות ג' את הקורס Biblical Poetry in Exegesis, בהיקף 1 שיש / 2 ני"ז.

מתווה הלימודים בלימודי הדיסציפלינה – לאקדמאים, מורים, מ.טיץ

ני"ז	ש"ש	קטגוריות	הקבץ
2	2	המקרא ועולמו : מבוא למקרא	מיומנויות ומבאות קורסי ליבה :
1	1	בקיאות וציר הזמן : עושים סדר במקרא	
1	1	טעמים וקריאה רהוטה : טעמים לשון ופרשנות	
2	2	הדרכה ביבליוגרפית במקרא	
1	1	תרגיל טקסט א	
1	1	תרגיל טקסט ב	
3	3	סמינריון הדרכה אישית בכתיבת סמינריון	
1	1	ספרות החכמה	
1	1	סיפור מקראי	
2	2	שירה מקראית (אנגלית)	
1	1	היסטוריוגרפיה	
1	1	ספרות החוק	
1	1	נבואה : מבוא לנבואה	
1	1	פרשנות מסורתית (=פרשנות ב)	
7	7	המקרא בחינוך בחברה ובתרבות (=ערכים)	קורסי העשרה
		מונוגרפיה	
		מחזור סיפורים	
		המקרא באור ספרות המזרח הקדמון והארכיאולוגיה	
		קורסים נוספים לאקדמאים*	

* יסודי : תולדות ירושלים + טכנולוגיה לצורכי הוראה ולמידה במקרא ובתרבות ישראל
על יסודי : חורבן גלות וגאולה.

תקצירי קורסים מקרא תש"ף

א. מבואות ומיומנויות יסוד בלימודי מקרא (קורסי ליבה)

שם הקורס : המקרא ועולמו

(מבוא למקרא)

שם המרצה :	ד"ר לאה יעקבזן
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :	2 ש"ש / 2 נ"ז
דרישות קדם :	אין
סוג הקורס :	שיעור
שנת הלימודים :	שנה א / אקדמאים

תיאור הקורס :

הקורס עוסק בדרכי חיבורו, התגבשותו והתקדשותו של ספר התנ"ך. במהלך הקורס נכיר את הגישות השונות ללימוד התנ"ך ונתמקד בגישה הביקורתית מדעית. במהלך הקורס נלמד על החטיבות השונות: התורה וחיבורה על פי השערת התעודות והמגמות החדשות בחקר התורה; הספרות ההיסטוריוגרפית – סוגיה הספרותיים ובתי היוצר שלהם; ספרי נביאים; השירה המזמורית, ומאפייניה. קורס מבואי זה מקנה ללומד מידע על המקרא, על מאפייניו הספרותיים והרעיוניים. הקורס תורם להעמקה בחקר המקרא ועולמו, תוך עיון בטקסטים מקראיים מגוונים, במקורות חז"ליים ובספרות המדעית.

שם הקורס : עושים סדר במקרא (929)

(בקיאות במקרא וציר הזמן)

שם המרצה :	ד"ר שירה גולני
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :	1 ש"ש / 1 נ"ז
דרישות קדם :	אין
סוג הקורס :	שיעור (מקוון)
שנת הלימודים :	שנה א / אקדמאים

תיאור הקורס :

הקורס יקנה לסטודנט היכרות עם ספרות המקרא (בקיאות), עם הרצף הכרונולוגי ועם הסוגות הספרותיות במקרא. במהלך הקורס ילמדו הסטודנטים סוגיות הקשורות לכל אחד מספרי המקרא, יעינו עיון מודרך ועיון עצמאי בטקסטים, יכירו מושגי יסוד בחקר ובפרשנות המקרא, ויפגשו ניבים וביטויים המשמשים היום ואת מקורם המקראי. הלמידה בקורס נעשית בדרכים מגוונות, תוך שימוש בסרטונים ופודקסטים ("תנ"ך באוזן" מבית 929 - תנ"ך ביחד).

שם הקורס :

טעמים לשון ופרשנות (ספר יונה)

(טעמים וקריאה רהוטה)

שם המרצה :

ד"ר שירלי נתן-יולזרי

היקף הקורס בשי"ש ובני"ז :

1 ש"ש / 1 ני"ז

דרישות קדם :

אין

סוג הקורס :

תרגיל

שנת הלימודים :

שנה א / אקדמאים

תיאור הקורס :

הקורס עוסק במיומנויות החשובות ביותר של המורה לתנ"ך – באופן הקריאה הדרמטי ותיאטרלי של הטקסט, בהבנת האמור בו מבחינת הלשון, ובמערכת הפיסוק – טעמי המקרא. במהלך הקורס הסטודנטים יקראו בספר יונה, שהינו שער להבנת ספרות הנבואה ותפקיד הנביא. הנביא יונה ברח לתרשיש מלפני אלוהים, ונקלע לסדרה של אירועים שלא מותירים לו ברירה, אלא לבצע את שליחותו האלוהית, ולנבא חורבן על נינוה העיר הגדולה. תוך כדי העיון בסיפורו של יונה יכירו הלומדים את מערכת טעמי המקרא, תפקידי הטעמים, כיצד לקרוא לפי פיסוק הטעמים, וכיצד להבין את הטקסט על פי ידע לשוני שרכשו, כיצד לשלב ידע זה בלימוד סוגיות שונות בספר יונה. במהלך הלימודים יקראו הסטודנטים גם מקצת פרשנות מסורתית ומודרנית. קורס זה מכין את הסטודנטים לשנת ההתנסות בהוראת המקרא – הלומדים יהיו מסוגלים לעמוד מול כיתה ולקרוא מן התנ"ך בפני התלמידים בצורה מושכת, מדויקת וברור.

ב. תרגילים וסמינריונים (קורסי ליבה)

שם הקורס: הסיפורים הביוגרפיים של הנביאים הקלאסיים

(תרגיל טקסט א)

שם המרצה: ד"ר לאה יעקבזן / ד"ר שירלי נתן-יולזרי
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז: 1 ש"ש / 1 נ"ז
דרישות קדם: אין
סוג הקורס: תרגיל טקסט
שנת הלימודים: שנה א / אקדמאים

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בסיפורים האישיים והפרטיים של הנביאים הגדולים – עמוס, ירמיהו והושע. סיפורים אלו מעידים על כך שהנביאים הקלאסיים, שנבואותיהם השתמרו לנו בתנ"ך, היו גם אנשים בשר ודם ובעלי רגשות, כאב ומאבקים. סיפורו של כל אחד מהם הוא סיפור חיים מעניין. במהלך הקורס יכירו הסטודנטים את ההיבט האישי והאנושי של הנביאים הקלאסיים דרך קריאה בטקסטים נבחרים מספריהם. הסטודנטים יתרגלו שימוש בכלים פרשניים מגוונים הדרושים למורה. כמו כן יתרגלו הסטודנטים קריאת מאמרים (קריאה מודרכת). דרך הלימוד בקורס מכינה את הסטודנט ללמוד כל טקסט במקרא בכלים פרשניים אלו, לקראת כניסתו להוראה.

שם הקורס: שיר השירים

(תרגיל טקסט א)

שם המרצה: מר יעקב דולגופולסקי-גבע
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז: 1 ש"ש / 1 נ"ז
דרישות קדם: אין
סוג הקורס: תרגיל טקסט
שנת הלימודים: שנה א / אקדמאים

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק במגילת שיר השירים, שהיא מיוחדת במינה בתוך האסופה המקראית. מדובר בקובץ של שירי אהבה, חלומיים וחושניים, הפותחים צוהר לדבר-מה שכמעט ואינו מקבל ביטוי בין ספרי המקרא האחרים: חייהם ורגשותיהם של אוהבות ואוהבים צעירים בתקופת המקרא. לצד לימוד של פשט הכתובים, ניגע גם במסורות היהודיות העיקריות בפירוש המגילה (פרשנות אלגורית), שראו באהבה המתוארת בשיר השירים אהבת אל. במהלך הקורס נקרא, ננתח ונפרש כמה ממזמורי שיר השירים, נתרגל שימוש בכלים פרשניים מגוונים הדרושים למורה. כמו כן נתרגל קריאה מודרכת של מאמרים. דרך הלימוד בקורס מכינה את הסטודנט ללמוד כל טקסט במקרא בכלים פרשניים אלו, לקראת כניסתו להוראה.

שם הקורס :

מגילת רות

(תרגיל טקסט ב)

שם המרצה :	ד"ר רות פידלר
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :	1 ש"ש / 1 נ"ז
דרישות קדם :	אין
סוג הקורס :	תרגיל טקסט
שנת הלימודים :	שנה ב / אקדמאים

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק במגילת רות. מגילה זו היא פנינה ספרותית שתתפרש המקרא לספרות העולם. במהלך הלימודים תוצג דרך לקריאת המגילה כיצירה ספרותית, על כל המשתמע מכך להערכת המבנה הסיפורי, הרצף הדרמטי, הסגנון והמסרים. מעבר לכך, עיון פרשני-טקסטואלי בקטעים נבחרים יציג ללומדים גישות שונות בפרשנות המגילה על רקע זמן חיבורה, מגמותיה, וזיקותיה לעולם הסובב. קורס זה תורם לגיבוש ההבחנה בין מדרש לפשט ובין פרשנות מגמתית לפרשנות פילולוגית; מטרתו להכין את הלומדים לכתיבת עבודה פרשנית כתוצר של הכרעה רציונלית מנומקת בין אפשרויות וגישות שונות, וכך להעמיק את העיון בטקסט עבור המורה המתעתד ללמד אותו.

שם הקורס :

עיונים בספר במדבר

(תרגיל טקסט ב)

שם המרצה :	ד"ר אפרים זאנד
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :	1 ש"ש / 1 נ"ז
דרישות קדם :	אין
סוג הקורס :	תרגיל טקסט
שנת הלימודים :	שנה ב / אקדמאים

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק בטקסטים שונים מתוך ספר במדבר. בטקסטים הסיפוריים יעריכו הלומדים את הדמויות המקראיות. במלך הקורס ינתחו הסטודנטים סוגיות יסוד של תקופת המדבר, ויבחנו היבטים שונים של הנהגת העם. במהלך הקורס הסטודנטים יתרגלו שימוש בכלים פרשניים מגוונים הדרושים למורה, לרבות פרשנות קלאסית (ימה"ב) ומודרנית. הסטודנטים ילמדו לערוך השוואות בין השיטות השונות בפרשנות הספר. כמו כן יתרגלו הסטודנטים קריאת מאמרים (קריאה מודרכת). דרך הלימוד בקורס מכינה את הסטודנט ללמוד כל טקסט במקרא בכלים פרשניים אלו, לקראת כניסתו להוראה.

שם הקורס :

היסטוריה ואידאולוגיה בספר מלכים

(פרו-סמינריון)

שם המרצה :

ד"ר אפרים זאנד

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

2 ש"ש / 2 נ"ז

זרישות קדם :

המקרא ועולמו ; הדרכה ביבליוגרפית במקרא ; סיום שנה א'

סוג הקורס :

סדנת פרו-סמינריון

שנת הלימודים :

שנה ב

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק בתקופת המלוכה ודרך עיצובה ההיסטורית בספר מלכים. במהלך הקורס ילמדו הסטודנטים כיצד משמשת ההיסטוריה הכתובה בספר מלכים כלי חינוכי בידי כותביה, ומה הלקחים שהם מוסרים באמצעותה. בחינת האופן בה עוצבה ההיסטוריה תלמד אותנו על עולמם של מחברי ספר מלכים והתנאים בהם הם פעלו. במהלך הסמסטר הראשון יכירו הלומדים את המסגרת הכללית של ספר מלכים, מקורותיו, וילמדו על דרכי התחברותו של הספר. כמו כן הלומדים ינתחו מבחר סיפורים בכלים פרשניים שונים בכיתה, וכלים אלו ישמשו אותם בעבודתם - בניתוח הטקסט שיחקרו באופן עצמאי. הלומדים יקבלו הדרכה בגיבוש נושא ומבנה העבודה, אשר אותה יגישו בתום הקורס. בסמסטר השני יציגו הסטודנטים את השלבים הראשונים של עבודתם (הוראת עמיתים). קורס זה תורם לפיתוח יכולת ארגון מידע מגוון ורחב בצורה ברורה תחת שאלה מרכזית אחת, מהותו היא לימוד בצורת חקר, ומטרתו להכין את הלומדים לקראת כתיבת סמינריון בשנה השלישית / רביעית בלימודי מקרא.

שם הקורס :

עיצוב ההיסטוריה בספר דברי הימים

(פרו-סמינריון)

שם המרצה :

ד"ר שירה גולני

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

2 ש"ש / 2 נ"ז

זרישות קדם :

המקרא ועולמו ; הדרכה ביבליוגרפית במקרא ; סיום שנה א'

סוג הקורס :

סדנת פרו-סמינריון

שנת הלימודים :

שנה ב

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק בספר דברי הימים שבמקרא, ובכך יאפשר הצצה אל דרכי כתיבת היסטוריה בתקופת המקרא. במהלך הסמסטר הראשון יכירו הסטודנטים את מבנה הספר, תכניו העיקריים, ומקומו בספרות המקראית. בקורס יושם דגש על האמונות והדעות שהנחו את בעל ספר דברי הימים, וזאת ע"י קריאה בספר דברי הימים ובטקסטים המקבילים לו שבמקרא. כמו כן, יעניק הקורס לסטודנטים מיומנויות בתחום ההשוואה של כתובים מקראיים. מיומנויות אלו ישמשו את הסטודנטים בניתוח הטקסט/טקסטים שיחקרו באופן עצמאי, לצד הדרכה שיקבלו הסטודנטים בגיבוש נושא ומבנה העבודה, אשר אותה יגישו בתום הקורס. בסמסטר הראשון הסטודנטים יבחרו סוגייה לחקירה עצמית. בסמסטר השני יציגו הסטודנטים את השלבים הראשונים של עבודתם. קורס זה תורם לפיתוח יכולת ארגון מידע מגוון ורחב בצורה ברורה תחת שאלה מרכזית אחת, מהותו היא לימוד בצורת חקר, ומטרתו להכין את הלומדים לקראת כתיבת סמינריון בשנה השלישית / רביעית בלימודי מקרא.

נביאים בעידן של תמורה – ימי שיבת ציון

שם הקורס:

(סמינריון)

ד"ר לאה יעקבזן

שם המרצה:

2 ש"ש / 2 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז:

הדרכה ביבליוגרפית; מבוא למקרא; פרו-סמינריון

זרישות קדם:

סדנה, סמינריון

סוג הקורס:

שנה ג / ד

שנת הלימודים:

תיאור הקורס:

הקורס עוסק בתקופת שיבת ציון וימי בית שני ברקעה ההיסטורית ובמאפייניה הנבואיים. בסמסטר הראשון נלמד על האירועים הדרמטיים שהתחוללו בתקופה זו ובהשלכותיהם על יהודה ותושביה טרם החורבן, בעת שהייה בגלות ולאחר השיבה לארץ, המתוארים בספרי מלכים ב, עזרא ונחמיה ועל פי ממצאים ארכיאולוגיים. נעמוד על תרומתם של נביאי שיבת ציון לבנייתה המחודשת של הקהילה ביהודה, לבניית בית המקדש השני ולביסוס החברה, ונבחן את המגמות והלכי הרוח בחברה ביהודה הנשקפים מדברי הנביאים. נתמקד בנבואות ישעיה השני, ובפעילות הנבואית של חגי וזכריה. הלומדים ירכשו מיומנויות בניתוח ובפרשנות של טקסטים בספרות ההיסטורית והנבואית של התקופה עם הספרות המדעית ויכתבו עבודה סמינריונית על פי כללי הכתיבה האקדמית. את הסמסטר השני נקדיש לכתיבת פרק אחד בעבודה ולהצגת הרפרטים. קורס זה נועד להקנות ללומד מידע על ימי שיבת ציון ובית שני, מיומנות בניתוח טקסטים ובכתיבה אקדמית. כל אלה יבואו לביטוי בכתיבת העבודה הסמינריונית.

נשים במקרא

שם הקורס:

(סמינריון)

ד"ר לאה יעקבזן

שם המרצה:

2 ש"ש / 2 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז:

הדרכה ביבליוגרפית; מבוא למקרא; פרו-סמינריון

זרישות קדם:

סדנה, סמינריון

סוג הקורס:

שנה ג / ד

שנת הלימודים:

תיאור הקורס:

הקורס עוסק בדמויות נשים במקרא, ממשיות וטיפולוגיות. בסמסטר הראשון נכיר את המסגרת המשפחתית בישראל הקדומה ואת מקומה של האישה בתוכה. נבחן את מעמד האישה בתקופה הפרה-ישראלית על פי ספר בראשית ואת מעמדה בתקופה הישראלית, ונעמוד על ההבדלים ביניהם על רקע התקופות. נלמד לנתח מבחר מדמויות הנשים במקרא תוך עמידה על העיצוב הספרותי שלהן, ונכיר תפקידים שנשים ממלאות בבית האב ובחברה. כמו כן, נעמוד על כוחן של הנשים במקרא ונקרא קריאה פמיניסטית במגילות רות ואסתר. בד בבד נרענן את הכללים לכתיבה אקדמית שנרכשו עם כתיבת הרפרט ונשים דגש על הכללים לכתיבת עבודה סמינריונית. את הסמסטר השני, נקדיש לכתיבת פרק אחד בעבודה ולהצגת הרפרטים. קורס זה נועד להקנות ללומד מידע על דמויות נשים במקרא על רקע המציאות הפטריארכאלית שאפיינה את החברה בישראל הקדומה, וכן מיומנות בניתוח טקסטים ובכתיבה אקדמית. כל אלה יבואו לביטוי בכתיבת העבודה הסמינריונית.

שם הקורס : **הדרכה אישית בכתיבת סמינריון**
(סמינריון, אקדמאים)

שם המרצה : פרופ' איציק (יצחק) פלג
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז : 1.5 ש"ש / 1.5 נ"ז
דרישות קדם : הדרכה ביבליוגרפית ; מבוא למקרא
סוג הקורס : הדרכה אישית
שנת הלימודים : אקדמאים

תיאור הקורס :

הקורס הינו מסגרת ליווי לכתיבת עבודה סמינריונית במקרא. הסטודנטים יקבלו הדרכה והכוונה בשלבים השונים של גיבוש העבודה בקורס סמינריוני ויגישו מספר טיוטות.

שם הקורס : **הדרכה ביבליוגרפית במקרא**

שם המרצה : ד"ר שירה גולני / ד"ר לאה יעקבזן
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז : 2 ש"ש / 2 נ"ז
דרישות קדם : אין
סוג הקורס : תרגיל
שנת הלימודים : שנה ב / אקדמאים

תיאור הקורס :

קורס הדרכה ביבליוגרפית, כשמו כן הוא, עוסק בהדרכה ובהקניית כלים ומיומנויות ללומדים טקסטים מקראיים ומקבילות חוץ מקראיות. במהלך הקורס נבחן טקסטים בספר שמות בעזרת קונקורדנציה, מילונים, לקסיקונים, אנציקלופדיות, פירושים (מהעת הקדומה ועד היום), טקסטים מן המזה"ק, מפות, מהדורות ביקורתיות למקרא, השוואת נוסחי המקרא והערכתם. נחקור טקסט מקראי בכלים לשוניים, ספרותיים, פרשניים, ביקורתיים, השוואתיים. נקרא מאמרים וננתחם ; נתרגל כתיבה אקדמית ורישום ביבליוגרפי. הקורס תורם לרכישת מיומנויות כתיבה על פי כללי כתיבה אקדמית, להרחבת הידע והשימוש בפירושים מגוונים, בכלים לקסיקוגרפיים, אטלסים וספרי עזר נוספים, ליכולת לבחון טקסטים בכלים ביקורתיים, לזהות קשיים בטקסט ולהציג פתרונות פרשניים שונים. קורס זה מכין את הסטודנט לכתיבת עבודה אקדמית במקרא.

ג. ז'אנרים ספרותיים במקרא (קורסי ליבה)

שם הקורס: סיפורי אחים ואחיות בספר בראשית

(סיפור מקראי)

שם המרצה: ד"ר שירלי נתן-יולזרי
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז: 1 ש"ש / 1 נ"ז
דרישות קדם: אין
סוג הקורס: שיעור ותרגיל
שנת הלימודים: שנה א / אקדמאים

תיאור הקורס:

הקורס עוסק ביסודות הסיפור המקראי. 'הסיפור' הוא מדיום עיקרי שבו נמסרים מסרים ורעיונות במקרא, ועל כן דרכי הבנת עיצוב הסיפור והדמויות הם כלים חשובים בהוראת המקרא. במהלך הקורס ילמדו הסטודנטים מהי 'עלילה' ומהי 'דמות', כיצד מעוצב הסיפור, כיצד מאפיינים דמות, מה חשיבותן ומשמעותן של חזרות בטקסט, כיצד מעוצבים הזמן והמרחב הגיאוגרפי בסיפורים, ובכלל היכן גבולות הסיפור?! הסטודנטים יחילו את הידע והכלים הנרכשים בקורס על סיפורים של אחים ואחיות בספר בראשית – למשל: סיפורי קין והבל, יוסף ואחיו, יעקב ועשיו, רחל ולאה ועוד. הלמידה נעשית באופן סדנאי או על ידי תרגול בחברותא. קורס זה מעניק לסטודנטים מודל פדגוגי לעבודה עם תלמידים, וכן את הכלים החינוכיים ללמידה של כל טקסט סיפורי במקרא, באופן עצמאי או עם תלמידים.

שם הקורס: סיפור הכיבוש בספר יהושע א-יב

(היסטוריוגרפיה)

שם המרצה: ד"ר רונית שירן
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז: 1 ש"ש / 1 נ"ז
דרישות קדם: אין
סוג הקורס: שיעור (מקוון)
שנת הלימודים: שנה ב / אקדמאים

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בחטיבת הסיפורים הראשונה מספר יהושע (פרקים א – יב) - סיפור כיבוש הארץ. דרך העיון בטקסט יפגשו הסטודנטים בטקסט היסטוריוגרפי. הסטודנטים ילמדו על מאפייני דמותו של יהושע ובעיצובה כ'משה שני'. יידונו סוגיות נוספות כגון סוגית החרם, פרשת הגבעונים, בסיפורי הניסים ותכליתם. במהלך הקורס הלומדות והלומדים יקראו את סיפורי המקרא תוך שימוש בפרשנים, יכירו את סיפור הכיבוש על מורכבותו, ישוו בין טקסטים, יקראו מאמרים, יצפו בסרטונים, ישוו בין סיפורים מקבילים, יבינו מהי היסטוריוגרפיה, ישאלו שאלות תוכניות וערכיות, ואף יענו עליהן. קורס זה תורם לפיתוח החשיבה הביקורתית של הלומדות והלומדים, ומקנה כלים לטיפול למידה עצמאית של הטקסט המקראי, ויכולת לחשוף ביקורת סמויה.

שם הקורס : ספרות המזמורים המקראית : ספר תהילים

(שירה)

שם המרצה :	ד"ר רות פידלר
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :	1 ש"ש / 1 נ"ז
דרישות קדם :	אין
סוג הקורס :	שיעור
שנת הלימודים :	שנה ג

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק במזמורים מספר תהילים : הכרת סוגת המזמור במקרא ; מבנה ספר תהילים וטיפוסים של מזמורים ; אוצר מילים אופייני למזמורים מקראיים ולמחקרים ואמצעים ספרותיים ואומנותיים המשמשים בשירה המקראית ; הפונקציות שמזמורים ממלאים מבחינה חברתית-דתית ; וגישות מחקר וגישות ספרותיות לספרות המזמורית. הסטודנטים ייחשפו לנושאים אלו וילמדו על אודותיהם מתוך ניתוח מבחר מזמורים מסוגים שונים, ומתוך כך ירכשו כלים להבנים. הסטודנטים יכירו את עולם המחשבה הדתית המיוצג במזמורים, וגישות שונות לשירה המקראית. עם סיום הקורס יוכלו הסטודנטים ליישם את הידע שרכשו על מזמורים אחרים ועל טקסטים שיריים נוספים מן המקרא.

שם הקורס : מבוא לנבואה

(נבואה)

שם המרצה :	ד"ר אפרים זאנד
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :	1 ש"ש / 1 נ"ז
דרישות קדם :	אין
סוג הקורס :	שיעור (מקוון)
שנת הלימודים :	שנה ב / אקדמאים

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק בתופעה ייחודית – הנבואה הקלאסית. הסטודנטים ילמדו מהם נביא ונבואה? מה ההבדל בין הנבואה הקדומה לנבואה הקלאסית ואילו סוגים נוספים של נביאים יש. במהלך הקורס יקראו הסטודנטים נבואות מסוגים שונים – פורענות, נוכחה, נחמה, נבואות גויים וחזונות עתידיים, וידונו במסרים הגלומים בהן. הסטודנטים יעמדו על מסרים ורעיונות מוסריים, לאומיים ואוניברסליים, שהעסיקו את הנביאים, בזיקה לאירועים ההיסטוריים שהתרחשו בתקופתו של כל נביא ; הסטודנטים ירכשו ידע ומיומנויות שישרתו אותם בקריאת טקסטים נבואיים נוספים שלא נלמדו בקורס.

Biblical Poetry in Exegesis (שירה + פרשנות)

שם הקורס:

Course name:	Biblical Poetry in Exegesis
Instructor:	Dr. Shira Golani
Num. of Academic Hours:	1 weekly hour; <u>2 points</u>
Prior Requirements:	none
Type of Course:	Lecture and exercise
Class:	3 rd year students / BA degree holders / teachers

Course Description:

This course introduces students and familiarizes them with the genre of biblical psalms and where psalms are found within the Bible (with emphasis on the Book of Psalms). Through the study of selected biblical psalms, the students will gain knowledge of types of psalms, poetic vocabulary and literary devices used in biblical psalms (such as parallelism; metaphor and imagery; wordplay and assonance; acrostic; and more). Also covered in this course are the main scholarly discussions of the various types of psalms found in biblical literature, as well as the social and religious-ritualistic functions of biblical psalms.

With classes given in English, the course also explicitly aims at acquainting Hebrew speaking students with scholarly terminology and publications written in English (commentaries, scholarly articles and monographs, and dictionaries). At the end of the course, the students will have gained both knowledge in reading biblical psalms through comprehension of the literary devices and unique vocabulary, and a more established proficiency in utilizing English language scholarly tools and publications in their studies and teaching of biblical literature.

שם הקורס :

ספרות החכמה הדידקטית : ספר משלי

(חכמה)

פרופ' נילי שופק	שם המרצה :
1 ש"ש / 1 נ"ז	היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :
מבוא למקרא	דרישות קדם :
שיעור	סוג הקורס :
שנה ג / אקדמאים	שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק בסוגיות המרכזיות הבאות: הגדרת הסוגה הספרותית של ספרות חכמה במקרא - מהן התכונות המייחדות אותה והמבדילות בינה לבין יתר הסוגות במקרא; מיון החכמה לסוגיה וסקירת ספרי החכמה במקרא; ספרות החכמה המקראית כחלק מספרות החכמה במזרח הקדום; עיון בקטעים נבחרים בספר משלי ודיון בנושאים שונים כגון: מבנה ספר משלי והרכבו, דגמים ומינוח חכמתי, החכמה בלבוש אישה, טיפוסי אנוש - השלילי והחיובי, אשת חיל; בית היוצר של ספר משלי: בית הספר והחכמים, ועוד. מטרת הקורס היא בראש וראשונה להראות עד כמה ספרות החכמה, שהיא למעשה ספרות הדרכה מעשית, רלבנטית גם לימינו אלה. ההולך בדרך החכמה יצליח בחייו. כמו כן, ננסה להקנות לסטודנטים את היכולות הבאות: ניתוח טקסט מקראי והבנתו באמצעות העלאת בעיות ופתרוןן ושימוש בכלי עזר מקובלים במחקר, כגון מילונים ופירושים; שימוש בכלי ההשוואתי לשפיכת אור על סוגיות בחקר המקרא; גישה ביקורתית ומחשבה עצמאית.

שם הקורס :

פרשיות בחקר החוק המקראי

(חוק)

ד"ר אפרים זאנד	שם המרצה :
1 ש"ש / 1 נ"ז	היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :
מבוא למקרא	דרישות קדם :
שיעור	סוג הקורס :
שנה ג / אקדמאים	שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק בספרות החוק שבתורה – בעיקר בספרי שמות, ויקרא ודברים. מבין הסוגיות שיידונו במהלך הקורס - הקשר בין דרישות המוסר בידי אלוקים וקובצי החוק במקרא; סקירת ואפיון קובצי החוק השונים בתורה; צורות החוק; תורת הקדושה; חוקי ספר דברים ומאפייניהם; שיבוצם של החוקים במסגרת הנרטיבית של יציאת מצרים; עקרונות משפטיים בדינים בין אדם לחברו. הסטודנטים ישוו חוקים מקבילים בתוך המקרא ומחוצה לו, וידונו במשמעותם הפולחנית, אמונית, חברתית, או מוסרית. כמו כן ידונו הסטודנטים בקשר שבין חלק מסיפורי המקרא ונורמות משפטיות. קורס זה תורם להבנה של יסודות האמונה המקראית – בסיס הקשר בין העם לאלוהיו והיסודות המוסריים-חברתיים. העיסוק ביסודות אלו מכשיר את הסטודנט להבין את הרעיונות המופשטים שבמקרא, ומעניק לו כלים לזהות רעיונות אלו כאשר הם מופיעים בטקסטים שונים שבשאר חלקי המקרא.

ד. קורסי העשרה

שם הקורס: מיעקב לישראל (929 תנ"ך ביחד)* (המקרא בחינוך בחברה ובתרבות)

שם המרצה:	מר יעקב דולגופולסקי-גבע
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז:	2 ש"ש / 2 נ"ז
דרישות קדם:	אין
סוג הקורס:	שיעור
שנת הלימודים:	שנה א / אקדמאים

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בדמותו של יעקב דרך כמה מסיפורי ספר בראשית, שבהם דמותו עומדת במרכז. נתנסה בפרשנות אישית ויצירתית של הסיפור המקראי. נשאל: מיהו יעקב האיש? איך אופיו הוביל אותו בנפתולי חייו? מדוע התאהב ברחל? מה היו יחסיו עם לאה? האמנם התפייס בלב שלם עם עשו אחיו? האם הוא פגש את אלוהים ומה בדיוק קרה שם? איך הפך לאבי האומה הישראלית? במילים אחרות נעסוק גם בשאלות כגון מה סיפורים אלו מסמלים עבורנו. למידת הטקסטים בקורס תהיה רבת פנים.
* קורס בשיתוף 929 תנ"ך ביחד.

שם הקורס: מקום ומרחב במקרא (מונוגרפיה)

שם המרצה:	מר יעקב דולגופולסקי-גבע
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז:	1 ש"ש / 1 נ"ז
דרישות קדם:	אין
סוג הקורס:	שיעור (מקוון)
שנת הלימודים:	שנה ב / שנה ג / אקדמאים

תיאור הקורס:

בקורס הזה נעסוק בשאלה "איפה?". איפה עובר הגבול בין יהודה לבנימין? איפה חצו בני ישראל את הירדן כשנכנסו לארץ כנען? איפה עבדו הירושלמים לאלים אחרים? וגם: איפה (כמעט) העלה אברהם את יצחק לעולה? ואיפה ישבו מי שכתבו את כל הסיפורים הללו? אולי ננסה להבין אפילו איפה היה גן העדן. נלמד לקרוא את התנ"ך עם מפה, להבין את המושגים הגיאוגרפיים העתיקים, וגם נלמד איך אפשר להיעזר בטקסט כדי לשחזר את המציאות הגיאוגרפית של תקופת המקרא. במהלך הקורס נעלה גם את השאלה 'מה משמעות שאלות אלו והתשובות עליהן עבורנו?'

מנהיגות בספר שופטים

שם הקורס :

(מחזור סיפורים)

מר יעקב דולגופולסקי-גבע

שם המרצה :

1 ש"ש / 1 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

אין

דרישות קדם :

שיעור

סוג הקורס :

שנה א / אקדמאים

שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

"בימים ההם אין מלך בישראל" (שופטים יז 6). כך כתוב בסוף ספר שופטים. איך התנהלו חייהם של הישראלים העתיקים לפני הקמת המלוכה? ספרי המקרא, שנכתבו כנראה מאות שנים אחרי התבססות המלוכה בישראל, מציעים תשובות שונות לשאלה זו. חלקן נוסטלגיות ומתרפקות על אותה תקופה קדומה, חלקן פסימיות וביקורתיות. דמותו של השופט המושיע – מנהיג כריזמטי אך זמני – תופסת מקום מרכזי בתיאור אותה תקופה קדם-מלוכנית. דמות השופט-המושיע מתוארת בספר שופטים, והיא עומדת במרכז הדיון בקורס הזה. נלמד על החברה השבטית של עם ישראל הקדום, ננסה להבין מי הם למעשה השופטים, מה הרקע ההיסטורי לצמיחתם ולפעולתם, וכיצד דמותו של השופט מאירה את דמות המלך.

ספרות פותחת שתיקות מקראיות

שם הקורס :

(המקרא בחינוך בחברה ובתרבות)

ד"ר רונית שירן

שם המרצה :

1 ש"ש / 1 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

קורסי שנה ב

דרישות קדם :

שיעור

סוג הקורס :

שנה ג

שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק במפגש שבין המקרא לשירה העברית החדשה, ובבחינת השיח שמקיימים היוצרים עם המקרא באמצעות שירתם. במהלך הקורס הלומדות והלומדים יזהו פערים בסיפורי המקרא, שעליהם מגיבים היוצרים. מבחר הסיפורים שיידונו בקורס - קין והבל (בר' ד, 1-16), הגר (בר' טז, כא), יוסף (בר' לו, לט) ושאל (שמ"א כח, לא). הסטודנטים יגלו את השתיקות שבטקסט, ויעמדו על מאפייני הדמויות באמצעות כלי הניתוח של הסיפור המקראי. במקביל יכירו מבחר שירים עבריים שנכתבו בהשראת סיפורי המקרא, וישתמשו בהם ככלי פרשני להעמקת והארת הדמויות המקראיות וחיפוש חיי הנפש שלהן. הקורס יתרום להתבוננות מעמיקה ורחבה יותר בעולמן של הדמויות המקראיות. דרך ההשוואה בין סיפורן של הדמויות במקרא לבין הופעתן בשירה העברית היא כלי פדגוגי חשוב המסייע בהעשרת שיעורי התנ"ך בכיתות.

שם הקורס :

חינוך לערכים בהוראת המקרא

(המקרא בחינוך בחברה ובתרבות, יסודי)

שם המרצה :	ד"ר רונית שירן
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :	1 ש"ש / 1 נ"ז
דרישות קדם :	אין
סוג הקורס :	שיעור
שנת הלימודים :	שנה א / אקדמאים

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק בסיפורי הבריאה (בר' א-ג) וסיפורי אברהם (בר', יב; טו-יח; כא-כב), תוך התמקדות במיומנות הלומד לאתר את הערכים הגלומים בהם, ובזיהוי דרך ביטויים ומימושם בחיי היומיום. במהלך הקורס יקראו הלומדות והלומדים את הסיפור המקראי, יפרשוהו בעזרת פרשנים שונים ויקראו מאמרים המעמיקים את הבנתם. בנוסף, יזהו סוגיות ערכיות העולות מן הסיפורים וידונו בהן (כבוד האדם; שוויון ערך האדם; אחריות אישית וחברתית, משפחה, חירות וכיצ"ב). כחלק מדרך הלמידה יתנסו בלמידה בשיטת: "vake" (values and knowledge education), כשבמרכזה תעמוד השאלה: "האם ערכיו של אברהם הם ערכינו"? קורס זה תורם לרכישת כלי פדגוגי שיישומו יוביל להכרה בקרב הלומדות והלומדים שהמקרא הוא יצירת מופת ערכית ואקטואלית.

שם הקורס :

בין אדם לחברו

(המקרא בחינוך בחברה ובתרבות, על יסודי)

שם המרצה :	ד"ר שירה גולני
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :	1 ש"ש / 1 נ"ז
דרישות קדם :	אין
סוג הקורס :	שיעור
שנת הלימודים :	שנה א / אקדמאים

תיאור הקורס :

הקורס יעסוק בהיבטים שונים שנוגעים ליחס שבין אדם וחברו, כפי שהם עולים מהסוגות השונות המצויות במקרא – ספרות החוק המקראי, הסיפורת, הנבואה, הספרות המזמורית וספרות החכמה. הסטודנטים ידונו בסוגיות שבין אדם לחברו מתוך עיונים במחקר ובמבחר כתובים מקראיים. הלמידה בקורס תקנה לסטודנטים הבנה בהגדרת הקטגוריה של "בין אדם לחברו" לעומת "בין אדם למקום", והבנה את המפריד ואת המחבר ביניהם. הלמידה בקורס מאפשרת לדון בשאלות הערכיות העקרוניות העולות מהכתובים כגון, מה נדרש מאדם מישראל המקראית ביחסו לאדם אחר? האם יחס דומה נדרש כלפי אנשים שונים (גברים ונשים, ילדים ומבוגרים, מישראל ומעמים אחרים)? ומה מקומו של האל במרחב שבין אדם לחברו? הלמידה בקורס מעניקה ללומדים הזדמנות להתבונן מקרוב הנורמות חברתיות המצויות במקרא, ולהשוותן עם נורמות חברתיות בימינו. קורס זה תורם לרכישת כלי פדגוגי שיישומו יוביל להכרה בקרב הלומדות והלומדים שהמקרא הוא בסיס לדיון בשאלות ערכיות ואקטואליות.

קריאה רב-משמעית בסיפורי האבות

שם הקורס:

(פרשנות ג)

פרופ' יצחק (איציק) פלג

שם המרצה:

1 ש"ש / 1 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז:

סיפור מקראי

דרישות קדם:

תרגיל

סוג הקורס:

שנה ג / אקדמאים

שנת הלימודים:

תיאור הקורס:

הקורס עוסק בסיפורי האבות בספר בראשית (החל מפרק יא 26). יושם דגש על עלייתם וירידתם של האבות מן הארץ. ננסה להראות שמתאפשרת יותר מקריאה (הבנה) אחת של הכתוב ולכן הקורס נקרא: "קריאה רב משמעית בסיפורי האבות". לגיטימי לאפשר יותר מקריאה אחת של סיפורי האבות, בתנאי שיש לכך חיזוקים ועדויות בטקסט עצמו, ולא פרי שאיפותיו ודמיונו של הקורא. במהלך הקורס יקראו הלומדים "קריאה צמודה" ספרותית של הסיפורים. הלומדים יאתרו מילים מנחות, כינויים של הגיבורים (מפי המספר ומפי הגיבורים זה את זה). הלומדים ינסו להסביר קיומם של כפל סיפורים. כמו כן, יבחנו מקבילות בספרות המזרח הקדום (לדוגמה, סיפורי "אחותי אשתי"). קורס זה תורם לרכישת קריאה רגישה של הסיפור המקראי, קריאה מהנה שאותה יהיו הסטודנטים מסוגלים להעניק בעתיד לתלמידיהם. המטרה היא לחדד עוד את רגישותו של הקורא לדרכי עיצובו של הסיפור המקראי, ולשים דגש על הזיקה בין ה'צורה' וה'תוכן', והכרת המונחים הבסיסיים בחקר ספרות המקרא.

פרשנות רש"י למקרא

שם הקורס:

(פרשנות מסורתית)

ד"ר אפרים זאנד

שם המרצה:

1 ש"ש / 1 נ"ז

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז:

אין

דרישות קדם:

שיעור ותרגיל

סוג הקורס:

שנה ב / אקדמאים

שנת הלימודים:

תיאור הקורס:

הקורס פותח צוהר למפעלו של גדול פרשני ימי הביניים, רבי שלמה יצחקי (רש"י), ולפרשנות נכדו רשב"ם. במהלך הקורס ילמדו הסטודנטים על חיי רש"י ורשב"ם ותקופתם; ילמדו לקרוא כתב רש"י; יגבשו תשובה לשאלה 'הפרשנות מהי?'; יפתחו ערנות לגבולות היחידה המתפרשת, ולמעגלי קשר ההולכים ומתרחבים של טקסטים ופירושים; כמו כן בקורס יכירו הלומדים את המילונים של רש"י ורשב"ם; יכירו את חייהם של רש"י ורשב"ם ואת דרכם הפרשנית; יבחינו בין פשט ודרש בפרשנותם ויעמדו על מרכזיותם וחשיבותם של המדרשים בה; ילמדו על מקורות פרשנותם ועל מטרותיהם; הסטודנטים ילמדו מהי הזיקה בין פירושי רש"י למדרשים, להלכה, לכללי לשון, הספרות וההיגיון; מה היו מקורות הפירוש ומה היו מטרות הפרשן; על יחסם של רש"י ורשב"ם לתרגום אונקלוס; ילמדו על היחס ההדדי של פירושי רש"י ורשב"ם. מיומנויות אלו מסייעות למורה לעסוק בפרשנות המסורתית המשולבת בהוראת המקרא.

שם הקורס :

פרשנות חז"ל למקרא

(פרשנות מסורתית)

שם המרצה :

ד"ר ליאת סובולב-מנדלבאום

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

1 ש"ש / 1 נ"ז

דרישות קדם :

אין

סוג הקורס :

תרגיל

שנת הלימודים :

שנה ב / אקדמאים

תיאור הקורס :

הקורס יספק רקע וכלים בסיסיים להכרת עולם המדרש והאגדה כפרשנות למקרא וגישות שונות לפרשנות. במהלך הקורס הסטודנטים ילמדו פירושים שונים לכתוב מקראי, יזהו גישות שונות, נבדלות בפרשנות המקרא. הסטודנטים ילמדו על תהליכי היצירה ההיסטוריים והספרותיים של המדרש והאגדה במהלך הדורות ויעמדו על סוגים שונים של מדרשים ואגדות. הסטודנטים יכירו את החיבורים המרכזיים של המדרשים והאגדות וכן יעמדו על תרומתם לפרשנות המקרא. הסטודנטים יתנסו בניתוח מדרשים ואגדות על פי כל הידע שנלמד בקורס. בתום הקורס ידעו הסטודנטים לאתר מדרשים ואגדות חז"ל ולשלבם בהוראה בבית הספר.

שם הקורס :

חורבן גלות וגאולה

(אקדמאים)

שם המרצה :

ד"ר לאה יעקבזון

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

2 ש"ש / 2 נ"ז

דרישות קדם :

אין

סוג הקורס :

שיעור (מקוון)

שנת הלימודים :

אקדמאים, על יסודי

תיאור הקורס :

הקורס עוסק בתקופת שיבת ציון וימי בית שני. במהלך הקורס נכיר את הרקע ההיסטורי של התקופה, נעמוד על האירועים שקרו ביהודה לפני החורבן, על השפעתם על אוכלוסייתה שגלתה לבבל ולאחר ששבה לארץ. נלמד מבוחר מהנבואות של נביאי שיבת ציון על רקע התקופה. נתמקד בנבואותיהם של ישעיה השני, ובפעילות הנבואית של חגי וזכריה למען שיקום חיי הקהילה ובניית המקדש בירושלים. כמו כן, נכיר את האירועים והתהליכים המרכזיים שקדמו להקמת מדינת ישראל בדורנו בזיקה לאירועים שקדמו לבניין הקהילה היהודית בימי בית שני – על הדמיון בקשיים החברתיים ובדרכים להבראתם אז ועתה. הקורס תורם להבנת האירועים והתהליכים שעיצבו את תולדות עם ישראל בתקופה מכוננת וחשובה זו, לאור טקסטים מקראיים, היסטוריוגרפיים ונבואיים, וממצאים ארכיאולוגיים חשובים.

* הקורס שייך לתכנית החוג לתרבות ישראל.

**סיפורי הראשית
(מחזור סיפורים)**

שם הקורס:

ד"ר רות פידלר
1 ש"ש / 1 נ"ז
אין
שיעור (מקוון)
שנה ג / אקדמאים

שם המרצה:
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז:
דרישות קדם:
סוג הקורס:
שנת הלימודים:

תיאור הקורס:

הקורס עוסק בחטיבת הסיפורים על ראשית העולם (בראשית א'–י"א), על התפיסות והרעיונות הגלומים בה בנוגע לאדם ומקומו בעולם הנברא. במהלך הקורס יתוודעו הלומדים אל ייחודה של חטיבה זו, הן מצד מקומה השולטני במקרא והן מצד השראתה בחקר המקרא; הן מצד זיקותיה לספרות המזרח הקדום והן מצד אופייה המהפכני, שנחשף בתהליך ההשוואה עם ספרות זו. הלומדים יכירו כלים מחקרניים, שיטות וגישות שונות בקריאת סיפורי הראשית, תוך עיון פרשני-טקסטואלי בקטעים נבחרים ובמסרים המאפיינים אותם במעגלי קריאה מתרחבים. קורס זה תורם ליכולת השימוש בכלי הפרשנות, ליצירת דיאלוג עם המחקר ולגיבוש עמדות אישיות, באשר לנושאים פרשניים, קיומיים ואנושיים.

ה. סדנות הוראה והתנסות מעשית

שם הקורס : סדנה בהוראת מקרא (על יסודי)

שם המרצה :	ד"ר ליאת סובולב-מנדלבאום
היקף הקורס בשי"ש ובני"ז :	2 ש"ש / 2 ני"ז
דרישות קדם :	ציון 70 בדיקטיקה הכללית ובהתנסות של שנה א
סוג הקורס :	סדנה
שנת הלימודים :	שנה ב או ג

תיאור הקורס :

הקורס עוסק בסוגיות נבחרות מתוך תכנית הלימודים במקרא לבית הספר העל-יסודי, ובו מעבדים הסטודנטים רעיונות מעשיים ומתודיים בתחום הוראת המקרא במשותף. בד בבד הסטודנטים נוטלים חלק בדיונים תיאורטיים בסוגיות דידקטיות שבהן הם נתקלים בהתנסות המעשית, בזיקה לנושאים הנלמדים בסדנה. במהלך הקורס הסטודנטים יערכו היכרות עם תכנית הלימודים, יכירו מבחר אסטרטגיות הוראה, מבחר ספרי לימוד בתחום הוראת המקרא, מבחר עזרים (מתוקשבים ובלתי מתוקשבים) בהוראה ומבחר מקורות מידע (ספרות מקצועית ומאגרי מידע ברשת). כמו כן ילמדו הסטודנטים לכתוב מערך שיעור וינתחו מערכי שיעור (מסוגים ובמודלים מגוונים), יעריכו את תכנונם, דרכי ההוראה שנקבעו בהם, ואת ביצועם (בהתנסות המעשית). הסטודנטים יכירו גישות שונות להוראת המקצוע וילמדו לקשר את הכתוב המקראי אל סוגיות חברתיות, מוסריות ואקטואליות, ויצרו דיאלוג בין התלמיד ובין הכתוב המקראי. קורס זה הוא לב לבה של הוראת המקרא, מספק לסטודנט מניפה רחבה של דרכים להוראת המקרא.

שם הקורס : סדנה בהוראת מקרא (יסודי)

שם המרצה :	ד"ר שירה גולני
היקף הקורס בשי"ש ובני"ז :	2 ש"ש / 2 ני"ז
דרישות קדם :	ציון 70 בדיקטיקה הכללית
סוג הקורס :	סדנה
שנת הלימודים :	שנה ב או ג

תיאור הקורס :

הקורס עוסק בדרכי הוראת המקרא בבית הספר היסודי. בראש ובראשונה כיצד שיעורי מקרא יהיו מעשיים, רלוונטיים לימינו ולסוגיות המטרידות את הילדים כיחידים וכפרטים בחברה הישראלית, פוריים מבחינה קוגניטיבית ויצירתית ואף מהנים עבור הלומדים. במהלך הקורס יעסקו הסטודנטים ברעיונות מעשיים ומתודיים בהוראת המקרא, יעלו סוגיות, אירועים ודוגמאות מתוך ההתנסות, ידונו בהן ויעריכו אותן בזיקה לנושאים הנלמדים בסדנה. במהלך הקורס הסטודנטים יערכו היכרות עם תכנית הלימודים, יכירו מבחר אסטרטגיות הוראה, מבחר עזרים (מתוקשבים ובלתי מתוקשבים) בהוראה ומבחר מקורות מידע (ספרות מקצועית ומאגרי מידע ברשת). חלק עיקרי בקורס מוקדש להתנסות בכתיבת שיעור, ודרך הביצוע שלהם (תכנון הוראה). הסטודנטים ילמדו כיצד לערוך רפלקציה עצמית שתקדם אותם. הסטודנטים יכירו גישות שונות להוראת המקרא, לרבות דרכים ליצור דיאלוג בין התלמיד ובין הכתוב המקראי. קורס זה הוא לב לבה של הוראת המקרא, מספק לסטודנט מניפה רחבה של דרכים להוראת המקרא.

התנסות בהוראה שנה א (יסודי ועל יסודי)

שם הקורס :

גב' חני גרנסקי
2 ש"ש / 2 נ"ז (החל מתש"ף)
סיום קורס יסודות בהצלחה
התנסות
שנה א

שם המרצה :
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :
דרישות קדם :
סוג הקורס :
שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

התנסות מעשית בהוראת המקרא במסמטר ב'. במהלך ההתנסות יחשפו הסטודנטים למגוון התרחשויות בבתי הספר, כל סטודנט ילווה על ידי מורה מאמן/מאמנת ומדריך/ה פדגוגית. הסטודנטים יגיעו ל-15 ימי התנסות בכל אחד מהסמסטרים. הסטודנטים יערכו צפיות בשיעורים של המורה המאמנת ויקיימו שיחות עמה, יתערו באירועי בית הספר והעבודה השוטפת בכתה, ויכתבו דף מעקב ומשוב לכל יום התנסות הכולל תובנה חדשה שנלמדה. הסטודנטים ילמדו מספר שיעורים, ומהם שניים בנוכחות המדריכה הפדגוגית. לפני כל אחד משני השיעורים האלו תתקיים שיחת הדרכה מקדימה. בתום כל שיעור כזה תתקיים שיחת משוב עם המדריכה הפדגוגית והמורה המאמנת.

התנסות בהוראת המקרא בבית הספר העל יסודי

שם הקורס :

ד"ר ליאת סובולב-מנדלבאום / גב' חני גרנסקי
יפורסם
סיום התנסות שנה א' בהצלחה
התנסות
שנה ב / שנה ג

שם המרצה :
היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :
דרישות קדם :
סוג הקורס :
שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

התנסות מעשית בהוראת המקרא. במהלך ההתנסות יחשפו הסטודנטים למגוון התרחשויות כדי ללמוד מהן את רזי העשייה החינוכית. בהתנסות בבתי הספר, כל סטודנט ילווה על ידי מורה מאמן/מאמנת, שתכשירו ותדריכו בכל הצעדים בהוראה. זאת נוסף על ההדרכה שתינתן על ידי המדריכה הפדגוגית. הסטודנטים יגיעו ל-15 ימי התנסות בכל אחד מהסמסטרים. הם יערכו צפייה בשיעורים של המורה המאמנת ויקיימו שיחות עמה, יתערו באירועי בית הספר והעבודה השוטפת בכתה, ויכתבו דף מעקב ומשוב לכל יום התנסות הכולל תובנה חדשה שנלמדה. הסטודנטים ילמדו חמישה שיעורים לפחות בכל סמסטר, ומהם שניים בנוכחות המדריכה הפדגוגית. לפני שני השיעורים האלו תתקיים שיחת הדרכה מקדימה. בתום השיעור תתקיים שיחת משוב עם המדריכה הפדגוגית והמורה המאמנת.

התנסות בהוראת המקרא בבית הספר היסודי

ד"ר שירה גולני / ד"ר ליאת סובלוב מנדלבאום

יפורסם

סיום התנסות שנה א' בהצלחה

התנסות

שנה ב / שנה ג

שם הקורס :

שם המרצה :

היקף הקורס בש"ש ובנ"ז :

דרישות קדם :

סוג הקורס :

שנת הלימודים :

תיאור הקורס :

התנסות מעשית בהוראת המקרא. במהלך ההתנסות יחשפו הסטודנטים למגוון התרחשויות כדי ללמוד מהן את רזי העשייה החינוכית. בהתנסות בבתי הספר, כל סטודנט ילווה על ידי מורה מאמן/מאמנת, שתכשירו ותדריכו בכל הצעדים בהוראה. זאת נוסף על ההדרכה שתינתן על ידי המדריכה הפדגוגית. הסטודנטים יגיעו ל-15 ימי התנסות בכל אחד מהסמסטרים. הם יערכו צפייה בשיעורים של המורה המאמנת ויקיימו שיחות עמה, יתערו באירועי בית הספר והעבודה השוטפת בכתה, ויכתבו דף מעקב ומשוב לכל יום התנסות הכולל תובנה חדשה שנלמדה. הסטודנטים ילמדו חמישה שיעורים לפחות בכל סמסטר, ומהם שניים בנוכחות המדריכה הפדגוגית. לפני שני השיעורים האלו תתקיים שיחת הדרכה מקדימה. בתום השיעור תתקיים שיחת משוב עם המדריכה הפדגוגית והמורה המאמנת.

רשימת קורסים משנים עברו

קורסים העוסקים בז'אנרים ספרותיים, תרגילים וסמינריונים מתחלפים מידי שנה. להלן מאגר הנושאים של קורסים משנים קודמות. נושאים אלו חוזרים על עצמם מידי כמה שנים.

א. מבואות ומיומנויות יסוד בלימודי מקרא (קורסי ליבה)

הקורסים קבועים כנזכר לעיל.

ב. תרגילים וסמינריונים (קורסי ליבה)

- ספר יונה (תרגיל טקסט). ד"ר אפרים זאנד
- עמוס ונבואתו (תרגיל טקסט). ד"ר שירה גולני
- "ישקני מנשיקות פיהו" – מגילת שיר השירים (תרגיל טקסט). פרופ' איציק פלג
- משופטים למלכה: ספר שמואל (תרגיל טקסט א). ד"ר שירלי נתן-יולזרי
- נבואות שיבת ציון (תרגיל טקסט). ד"ר מיכה רואי
- אהבה, מניפולציה וחוק במגילת רות (תרגיל טקסט). ד"ר לאה יעקבזון
- לך לך: עיון טקסטואלי בסיפורי האבות (תרגיל טקסט). פרופ' איציק פלג
- עיון טקסטואלי בסיפור הכיבוש בספר יהושע (תרגיל טקסט). ד"ר אפרים זאנד
- ספר דברים (תרגיל טקסט). ד"ר אפרים זאנד
- הנבואות על אדום (תרגיל טקסט). ד"ר לאה יעקבזון
- חוטאים וחוזרים בתשובה בספר שופטים (פרו-סמינריון). ד"ר שירלי נתן-יולזרי
- 'שלושה אבות, ארבע אימהות' – היסטוריה, מסורת ומגדר בעיצוב הסיפורים על ראשית האומה (פרו-סמינריון). ד"ר רות פידלר
- מקדשים ומקומות קודש בספרות המקרא (סמינריון). ד"ר רות פידלר
- וְהָיָה כַּאֲשֶׁר שָׁקַדְתִּי עֲלֵיהֶם לְנִתּוֹשׁ וְלְהָרִס׃ כִּן אֲשַׁקֵּד עֲלֵיהֶם לְבָנוֹת וְלְנִטְעַ – מחורבן לתקומה (סמינריון). ד"ר לאה יעקבזון.
- עליה וירידה בספר בראשית (סמינריון). פרופ' איציק פלג
- האידאולוגיה הדבריימית והשפעתה על ספרות המקרא (סמינריון). ד"ר לאה יעקבזון

ג. ז'אנרים ספרותיים במקרא (קורסי ליבה)

- אמנות הסיפור במקרא (סיפור מקראי). ד"ר אפרים זאנד
- עיון בשירת המזמורים (שירה מקראית). ד"ר אפרים זאנד
- קינה, מקוננים ומקוננות (שירה מקראית). ד"ר שירלי נתן-יולזרי
- "הזי גוי חטא" - נבואת ישעיהו בן אמוץ (נבואה). פרופ' איציק פלג.
- משברים נבואיים - נקודות מפנה בתולדותיה של הנבואה המקראית (נבואה). ד"ר רות פידלר
- ספרות החוק המקראית (ספרות החוק). ד"ר לאה יעקבזן.
- פרשיות בחקר החוק המקראי (ספרות החוק). ד"ר לאה יעקבזן
- פרשת משפטים: שמות כ"א-כ"ג (ספרות החוק). ד"ר אפרים זאנד
- עיצוב ההיסטוריה בספר דברי הימים (היסטוריוגרפיה). ד"ר שירלי נתן-יולזרי
- מגמות העריכה בספר שופטים (היסטוריוגרפיה). ד"ר אפרים זאנד
- דרכי החיבור ומגמות העריכה בספר מלכים (היסטוריוגרפיה). ד"ר שירלי נתן-יולזרי
- חכמת מצרים הקדומה וזיקתה לספרות החכמה המקראית (ספרות החכמה). פרופ' נילי שופק

ד. קורסי העשרה

- מיעקב לישראל (מחזור סיפורים). ד"ר שירלי נתן-יולזרי
- סיפורי מלחמה ושלום (מונוגרפיה). ד"ר שירה גולני
- מגילת אסתר (מחזור סיפורים). ד"ר רות פידלר
- סיפורי אליהו ואלישע (מחזור סיפורים). ד"ר לאה יעקבזן
- האמנם צדיק וטוב לו, רשע ורע? עיון בספר איוב (מחזור סיפורים). פרופ' איציק פלג
- האיש שמואל: שופט, נביא וממליך מלכים (מחזור סיפורים). ד"ר אפרים זאנד
- יוסף בעל החלומות (מחזור סיפורים). פרופ' איציק פלג
- סיפורי אלישע (מחזור סיפורים). ד"ר רות פידלר
- קריאה פמיניסטית במקרא (המקרא בחינוך בחברה ובתרבות). ד"ר רונית שירן
- ספרות פותחת שתיקות מקראיות (המקרא בחינוך בחברה ובתרבות). ד"ר רונית שירן
- תנ"ך עכשיו! נושאים אקטואליים והמקרא (המקרא בחינוך בחברה ובתרבות). ד"ר רונית שירן
- סגנונות בפרשנות ימה"ב (פרשנות ב). ד"ר אפרים זאנד
- פרשנות ימה"ב (פרשנות ב). ד"ר רות פידלר
- הספרות החיצונית למקרא: עיונים פשר חבקוק מקומראן (פרשנות ג). ד"ר שירה גולני
- פרקים בפרשנות פנים מקראית (פרשנות ג). ד"ר שירה גולני
- סיפורי בריאה וראשית ימי עולם במקרא ובתרבויות השכנות (המקרא המזה"ק והארכיאולוגיה). ד"ר שירלי נתן-יולזרי
- המקרא באורן של כתובות עבריות ומסופוטמיות (המקרא המזה"ק והארכיאולוגיה). ד"ר רות פידלר (מקוון)

- עלילת אקתה וזיקתה למקרא (המקרא המזה"ק והארכיאולוגיה). ד"ר שירלי נתן-יולזרי
- החינוך בעולם הקדום: כנען, ישראל, מסופוטמיה ומצרים (המקרא המזה"ק והארכיאולוגיה). פרופ' נילי שופק
- פרקים נבחרים במקרא לאור ספרות מצרים הקדומה ותרבותה (המקרא המזה"ק והארכיאולוגיה). פרופ' נילי שופק
- חלומות במקרא – חלונות למקרא (מונוגרפיה). ד"ר רות פידלר
- עזה כמוות אהבה – סיפורי אהבה במקרא (מונוגרפיה). ד"ר רות פידלר
- הרקע המשפטי של מקצת סיפורי המקרא (מונוגרפיה). ד"ר אפרים זאנד
- בצלם אלוהים: פני האדם בכתבי המקרא (מונוגרפיה). ד"ר אפרים זאנד
- דמותו של אלוהים (מונוגרפיה). ד"ר מיכה רואי
- סיפורי מלאכים במקרא, בשילוב iPad (מונוגרפיה). ד"ר שירלי נתן-יולזרי
- תורת הגמול המקראית (מונוגרפיה). ד"ר שירלי נתן-יולזרי
- נשים ללא עתיד (מונוגרפיה). ד"ר רות פידלר